



*nr.4 / August 2010*

### **În ediția curentă:**

- 1. Lista proiectelor aprobate de către Consiliul Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale.**
- 2. Aprobarea proiectelor prioritare de dezvoltare regională pentru 2010-2012.**
- 3. Parteneriat în politica regională.**
- 4. Probleme și soluții investiționale în regiunea de dezvoltare NORD.**
- 5. Procesul de aprobare a proiectelor finanțate în anul 2010 pe ultima sută de metri.**
- 6. Atelier de lucru privind elaborarea indicatorilor pentru proiectele regionale.**

**Activități ADR Nord – Septembrie 2010.**

## **Consiliul Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale a aprobat lista proiectelor de dezvoltare regională finanțate din mijloace publice.**

În cadrul ședinței din 20 august curent Guvernului i s-a propus finanțarea a 56 de proiecte prioritare de dezvoltare a regiunilor Centru, Nord și Sud pe parcursul perioadei 2010-2012 din resursele Fondul național pentru dezvoltare regională. Propunerea a fost înaintată de Consiliul Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale constituit din miniștri, reprezentanți ai autorităților publice locale, ai mediului de afaceri și societății civile. Viceprim-ministrul Valeriu Lazăr, ministrul economiei, a solicitat implicarea activă a Ministerului Construcțiilor și Dezvoltării Regionale în implementarea proiectelor de dezvoltare regională pentru a obține rapid impact pozitiv asupra regiunilor. Proiectele propuse se încadrează în prioritățile de dezvoltare a regiunilor, care țin de reabilitarea

infrastructurii fizice, susținerea dezvoltării sectorului privat, în special în regiunile rurale, protecția mediului și promovarea atractivității turistice. Proiectele propuse spre finanțare din mijloace publice au fost selectate de Consiliile regionale de dezvoltare din 135 de propuneri prezentate.

Valoarea totală a celor 56 de proiecte preconizate pentru finanțare în perioada 2010-2012 este de circa 1,2 miliarde lei. Implementarea proiectelor va fi coordonată și monitorizată de către Agențiile de dezvoltare regională și Ministerul Construcțiilor și Dezvoltării Regionale.

*(continuare pag.2)*



Conform Legii privind dezvoltarea regională în republica Moldova, Fondul național pentru dezvoltare regională este creat din alocațiile anuale din bugetul de stat, care constituie 1% din veniturile aprobate ale bugetului de stat pe anul respectiv. Pentru anul 2010 au fost prevăzute 135,4 mil. lei. De asemenea, în anul 2010, Fondul va fi suplinit cu mijloace financiare în valoare de 1,75 milioane Euro oferite de Guvernul Marii Britanii în baza Memorandumului de înțelegere dintre Departamentul pentru Dezvoltare Internațională al Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord (DFID) și Guvernul Republicii Moldova.

<http://www.adrnord.md/libview.php?l=ro&idc=195&id=688>

## **Guvernul a aprobat proiectele prioritare de dezvoltare regională pentru 2010-2012.**

Guvernul a aprobat în ședința din 25 august curent Documentul unic de program (DUP) pe anii 2010-2012. DUP a fost elaborat de Ministerul Construcțiilor și Dezvoltării Regionale și vizat de Consiliul Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale. La baza documentului stau strategiile de dezvoltare regională, planurile operaționale regionale și se încadrează în prioritățile de dezvoltare regională, care țin de reabilitarea infrastructurii fizice, susținerea dezvoltării sectorului privat, în special în regiunile rurale, protecția mediului și promovarea atractivității turistice. Valoarea totală a celor 56 de proiecte preconizate pentru finanțare în perioada 2010-2012 este de circa 1,2 miliarde lei. Conform Legii privind dezvoltarea regională în Republica Moldova, Fondul național pentru dezvoltare regională este creat din alocațiile anuale din bugetul de stat, care constituie 1% din veniturile aprobate ale bugetului de stat pe anul

respectiv. În anul 2010, Fondul va fi suplinit cu mijloace financiare în valoare de 1,75 milioane Euro oferite de Guvernul Marii Britanii în baza Memorandumului de înțelegere dintre Departamentul pentru Dezvoltare Internațională al Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord (DFID) și Guvernul Republicii Moldova.

Marcel Răducan, ministrul construcțiilor și dezvoltării regionale, a precizat că lista celor 56 de proiecte de dezvoltare regională stabilește acțiunile preconizate pentru următorii trei ani în scopul implementării obiectivelor de dezvoltare regională a țării. De asemenea, ministrul a menționat că Documentului unic de program reprezintă o platformă de negocieri cu investitorii și partenerii de dezvoltare în procesul de atragere a finanțărilor pentru proiectele de dezvoltare regională.

<http://www.mcdr.gov.md/?pag=news&opa=view&id=212>

# Parteneriat în politica regională.

## *Parteneriat ADR Nord – Centrul Regional CONTACT-Bălți*

Ambele instituții sînt orientate spre impulsivarea procesului de dezvoltare regională prin crearea parteneriatelor APL-ONG și parteneriatelor public-private, identificarea și atragerea fondurilor externe la nivel regional, promovarea practicilor de succes și asigurarea unui schimb de experiență la nivel regional și național.



Directorul ADR Nord DI Ion Bodrug a informat experții Centrului Regional CONTACT-Bălți despre activitatea și realizările agenției, a adus exemple concrete de cooperare a instituției cu diverse organizații și programe de finanțare, menționând concomitent rolul important pe care î-l pot asigura organizațiile neguvernamentale în procesul de dezvoltare regională. De asemenea directorul agenției a informat oaspeții despre obiectivele asumate de ADR Nord pentru anii 2010 - 2012.

Centrul Regional CONTACT-Bălți, are ca bază programe de succes implementate pe parcursul ultimului deceniu în domeniul dezvoltării comunitare. Aici a fost prezentat un nou proiect, realizat de Centrul CONTACT-Bălți cu finanțarea oferită de Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID), gestionat de Academia pentru Dezvoltare Educațională (AED). Acest proiect are ca obiective de bază informarea societății civile despre procesul de dezvoltare regională, oferirea serviciilor de instruire și consultanță liderilor ONG și reprezentanților instituțiilor mass-media privind elaborarea politicilor publice, promovarea practicilor de succes, accesarea fondurilor locale și externe pentru proiectele regionale.

În final reprezentanții ambelor instituții au confirmat disponibilitatea de a intensifica procesul de colaborare în baza unui schimb informațional reciproc, promovarea campaniilor de informare comune și realizarea acțiunilor bazate pe un parteneriat viabil.

### *O delegație din Italia în vizită la ADR Nord.*

În scopul stabilirii unor repere de colaborare în domeniul surselor alternative de energie, la 12 august 2010 în incinta ADR Nord a avut loc o întrunire a colaboratorilor agenției cu reprezentanții unor organizații și instituții italiene, ce activează în domeniul utilizării surselor energetice renovabile din agricultură. Delegația italiană, din care fac parte DI Romeo CUZZIT de la Departamentul Agricultură a Regiunii Autonome Friuli Venezia Giulia, Dna Elena BULFONI de la Facultatea Agrară a Universității Udine și DI Valentino VOLPE de la Agenția Regională pentru Dezvoltarea Agriculturii, pe parcursul a câteva zile s-a aflat în Moldova, unde a participat la un seminar internațional dedicat surselor alternative de energie.





În cadrul discuției Directorul ADR Nord, DI Ion Bodrug a informat oaspeții despre procesul de dezvoltare regională, despre crearea ADR Nord, obiectivele și activitățile realizate de echipa agenției în anul 2010, mecanismul de elaborare și finanțare a proiectelor regionale și rolul care îi revine agenției în acest proces. În acest context a fost menționată și importanța atragerii investițiilor externe pentru dezvoltarea sectorului economic la nivel de regiune.

Membrii delegației din Italia au demonstrat un interes deosebit față de procesul de dezvoltare regională și perspectivele de cooperare între organizațiile din Moldova și Italia în domeniul agro-energeticii și bioenergeticii. De asemenea ei au menționat oportunitățile aplicării tehnologiilor noi în Moldova.

[www.adrnord.md](http://www.adrnord.md)

### *Eficiența energetică în infrastructura de iluminare stradală*

La 25 august 2010, la oficiul ADR Nord specialiștii unei companii autohtone în eficiență energetică, au realizat o prezentare a tehnologiei LED și a unei soluții pe baza acesteia. Au fost prezenți colaboratorii agenției, directorul ZEL „Bălți”, domnul Ciobanu Marin și reprezentanții companiei în cauză.



LED-urile – stelele „terestre”:

În 2010, în afară de agitația 3D, care a urmat filmului Avatar, există încă o tendință – LED-urile. În publicitatea lansată anul acesta, acronimul LED este definitoriu. Deși nu demult LCD era în vogă. Acum LED-urile atentează la sursele tradiționale de lumină, cum ar fi cele de pe stâlpii de electricitate.

Pentru „a face lumină” asupra acestei situații la Agenția de Dezvoltare Regională Nord au fost invitați reprezentanții unui agent economic înregistrat în Moldova, specializat în acest domeniu.

## Aplicare pentru iluminarea stradală

LED



În cadrul prezentării realizate de aceștia au devenit clare multe detalii despre misterioasele LED-uri ce țin de utilizarea acestora la iluminarea stradală. Pentru agenție interesul în acest high-tech constă în impactul minim asupra mediului la utilizarea acestei soluții de iluminare, plus la aceasta este absolut evident că LED vor înlocui toate becurile obișnuite, la fel cum LCD-urile au înlocuit monitoarele cu kinescop, iar autoturismele cu pile de combustie a hidrogenului vor înlocui pe cele cu benzină, diesel și hibridii. În același timp agenția promovează oportunități de investiții, de aceea persoanele interesate de acest domeniu se pot adresa la ADR Nord pentru a afla contactele agentului economic în cauză.

Agencia de Dezvoltare Regională Nord  
MD-3100 mun. Bălți, piața V. Alecsandri, 8A  
tel./fax + 373-231 / 6-19-80  
e-mail: office@adrnord.md

Агентство Регионального Развития Север  
MD-3100 мун. Бэлць, площадь В. Александря 8А  
tel./ факс + 373-231 / 6-19-80  
E-mail: office@adrnord.md

## Probleme și soluții investiționale în regiunea de dezvoltare Nord

De ce este important de atras investiții private? Pentru că acestea sunt un factor esențial care explică nivelul salariilor, determină gradul de ocupare a forței de muncă, furnizează venituri fiscale și influențează nivelul recoltei, au declarat experții de la Centrul Analitic Independent Expert-Grup, la o masa rotundă cu tema „**Ameliorarea atractivității investiționale: o abordare regională**”. Aici au fost prezentate studiile „**Atractivitatea investițională a regiunilor Republicii Moldova**”, „**Probleme și soluții investiționale în regiunile de dezvoltare Nord, Centru și Sud**”. În profil teritorial, conform datelor din anul 2008, cele mai multe investiții străine pe cap de locuitor se înregistrează în Chișinău, de aproape 3 ori mai mult decât în Rezina, localitate aflată în acest clasament pe locul 2. Din top fac parte și localitățile Călărași, Cahul, Drochia și municipiul Bălți.

La masa rotundă au fost invitați să participe reprezentanți ai administrației publice locale și mediului

de afaceri, reprezentanți ai guvernului, agențiilor de dezvoltare regionale și a organizațiilor internaționale.



În cadrul evenimentului a fost făcută o prezentare amplă a Regiunilor de Dezvoltare după o analiză SWOT

care include avantajele, oportunitățile și riscurile investiționale, cele mai atractive sectoare pentru investiții, soluții și măsuri prioritare care urmează a fi întreprinse pentru a spori atractivitatea investițională. Studiile au fost elaborate în cadrul proiectului „Ameliorarea atractivității investiționale a Republicii Moldova: o abordare regională”, finanțat de Fundația Soros Moldova. Proiectul a avut drept scop evaluarea

climatului investițional în profil regional și sub-regional în Republica Moldova și estimarea potențialului și atractivității investiționale a diferitor regiuni și sub-regiuni în vederea accelerării și extinderii geografice a procesului de dezvoltare economică.

*[Buletin Informativ nr.4 / August 2010](#)*

## **Procesul de aprobare a proiectelor finanțate în anul 2010 pe ultima sută de metri.**

În ultimele două săptămâni ale lunii august 2010 în oficiul ADR Nord au fost organizate întruniri de lucru ale reprezentanților proiectelor ce vor fi finanțate în anul 2010 cu grupul de lucru alcătuit din colaboratorii agenției și consultanții MDRD.

Scopul acestor întruniri a fost ajustarea bugetelor și devizelor de cheltuieli incluse în proiectele depuse pentru a înlătura orice impedimente la implementarea acestora de către agenție. Persoanelor responsabile li s-a adus la cunoștință importanța deosebită a proiectului tehnic pentru implementarea proiectului, îndeosebi dacă asemenea proiect a trecut verificarea la Î.S. Serviciul de Stat pentru Verificarea și Expertizarea Proiectelor și Construcțiilor. La fel au fost solicitate pentru fiecare caz aparte garanții și scrisori doveditoare, cum ar fi copii ale deciziilor consiliilor locale privind acordarea contribuției pentru proiect. Specialiștii agenției au cerut informații cu privire la cuantumul exact al fiecărei contribuții la proiect, acestea fiind asigurate atât din bugetele locale, cât și din alte fonduri, acte și dispoziții de plată pe volumul de lucrări îndeplinite (dacă au fost anterior), copii ale contractelor de achiziție publică.

În cadrul grupului de lucru creat de ADR Nord a fost inclus expertul în hidrotehnică domnul Pavel Panuș, care a oferit suport logistic pentru proiectele de construcție a rețelelor de apă și canalizare. Directorul DGDR doamna Valentina Pleșca a participat la una dintre aceste întruniri pentru a da oferi recomandări persoanei responsabile de un proiect de salubritate, selectat pentru finanțare în anul 2010. De asemenea d-na Pleșca a venit cu propuneri pentru planificarea activității ADR Nord pentru ultima decadă a lunii august și prima decadă a lunii septembrie. În sarcina agenției au fost puse astfel de activități, precum elaborarea notelor informative ale bugetelor proiectelor pentru ședința CNCDR care va avea loc în cel mai apropiat timp, și descrierea exactă a cheltuielilor administrative.

În altă ordine de idei, în calitate de metodă inovativă prin Hotărâre de Guvern s-a stabilit că agenția de dezvoltare regională poate prelua contractele de achiziție publică în vigoare de la aplicanți. Preluarea contractelor depinde de prevederile acestora. În caz contrar vor fi inițiate noi proceduri de achiziție publică, deja autoritate contractantă fiind ADR Nord.

## **Atelier de lucru privind elaborarea indicatorilor pentru proiectele regionale.**

La 11 august 2010 în oficiul ADR Nord s-a desfășurat atelierul de lucru pentru elaborarea indicatorilor de raportare a proiectelor regionale, care vor fi incluse în DUP și implementate din FNDR. În cadrul ședinței în calitate de expert a luat parte Dna Anne Thomson, expert internațional în monitorizare și evaluare.

Grupul de lucru compus din 10 persoane, colaboratori ai ADR Nord, reprezentanți ai proiectelor „Moldova:

cooperare în dezvoltarea regională” finanțat de DFID și „Modernizarea serviciilor comunale” finanțat de GTZ, colaboratori ai Ministerului Construcțiilor și Dezvoltării Regionale, au abordat și identificat indicatori pentru 5 tipuri de proiecte pentru care există oportunități de finanțare în anul 2010. Aceste proiecte se referă la infrastructura drumurilor, infrastructura rețelelor de apă și canalizare, colectarea deșeurilor solide, dezvoltarea sectorului privat și promovarea turismului.



În cadrul atelierului de lucru pentru fiecare tip de proiecte au fost identificați indicatori de produs și indicatori de rezultat, fapt ce va permite ulterior să fie realizat un proces eficient de monitorizare și evaluare a proiectelor implementate. De asemenea acest sistem de aplicare a indicatorilor va permite Ministerului Construcțiilor și Dezvoltării Regionale să monitorizeze într-un proces permanent derularea proiectelor regionale, asigurând controlul necesar.



## ***Activități ADR Nord – Septembrie 2010.***

- ❖ *Training (seminar) în domeniul cooperării transfrontaliere.*
- ❖ *Training (seminar) în procedurile transfrontaliere pentru APL.*
- ❖ *Seminar “Parteneriate durabile pentru Dezvoltarea Regională”. Recrutarea a 20 potențiali aplicanți din RDN.*
- ❖ *Vizită de studiu la Țaul. Atelier de lucru.*
- ❖ *Acordarea asistenței actorilor regionali în atragerea, gestionarea și asigurarea durabilității investițiilor.*
- ❖ *Vizite de studiu la Timișoara și Piatra Neamț (România).*

### *Buletin Informativ nr.4 / August 2010*

Ministerul Construcțiilor și Dezvoltării Regionale



**Agenția de Dezvoltare Regională Nord**

**MD-3100 mun. Bălți, piața V. Alecsandri, 8A**

**tel./fax + 373-231 / 6-19-80, e-mail: [office@adrnord.md](mailto:office@adrnord.md)**